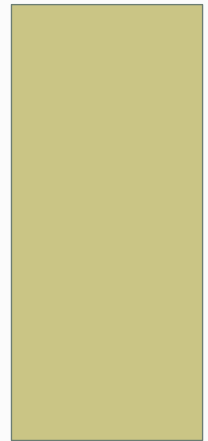

UPADŁOŚĆ KONSUMENCKA

KONSEKWENCJE REGULACJI DLA
ZJAWISKA WŁĄCZENIA FINANSOWEGO

KATARZYNA KOCHANIAK
UNIwersytet Ekonomiczny w Krakowie

NOWA REGULACJA UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ

**Skuteczny instrument uwalniania konsumentów
od nadmiernego zadłużenia?**

Skuteczne rozwiązanie służące inkluzji finansowej?
Czy banki, SKOK-i i firmy pożyczkowe będą skłonne kredytować upadłych?

- Instrument podstawowy?
- Instrument komplementarny?

NADMIERNIE ZADŁUŻENI W LICZBACH

Okres	Nadmierne zadłużenie ogółem (mld zł)	Liczba nadmiernie zadłużonych	Przeciętne zadłużenie statystycznego dłużnika (zł)
III.2012	35,75	2 158 708	16 561
VI.2012	36,08	2 193 930	16 447
IX.2012	37,03	2 215 356	16 715
I.2013	38,52	2 252 543	17 100
III.2013	39,28	2 257 517	17 401
VI.2013	39,85	2 297 587	17 344
IX.2013	39,03	2 287 183	17 066
XII.2013	39,82	2 320 520	17 167
III.2014	40,46	2 338 833	17 300
VI.2014	40,89	2 325 534	17 585
IX.2014	41,55	2 378 523	17 471

NIEWYPŁACALNOŚĆ KONSUMENTÓW

PRZYCZYNY:

- osiągnięcie nieregularnych dochodów,
- nieumiejętne dysponowanie własnymi środkami finansowymi,
- niepowodzenie inwestycji np. budowlanej,
- problemy osobisto-rodzinne, takie jak: rozpad związku czy śmierć partnera,
- problemy zdrowotne, generujące dla dłużnika i jego rodziny wysokie koszty leczenia,
- nadmierne zaciąganie kredytów i pożyczek.

SKUTKI:

- wykluczenie finansowe i społeczne,
- dziedziczenie bezradności przez następne pokolenia,
- ucieczka dłużnika z legalnego obrotu gospodarczego do szarej strefy (negatywny wpływ na PKB i przychody SP z podatków,
- problem nieściągalnych wierzytelności na rynku finansowym (negatywny wpływ na podmioty finansowe),
- wzrost przestępczości.

WYKLUCZENIE FINANSOWE WG. RODZAJÓW

- płatnicze,
- inwestycyjne,
- ubezpieczeniowe,
- emerytalne,
- oszczędnościowe,
- kredytowe.

ROZWIĄZANIA SŁUŻĄCE INKLUZJI FINANSOWEJ

PODSTAWOWE:

- doradztwo w zakresie zadłużenia,
- mediacja,
- edukacja finansowa

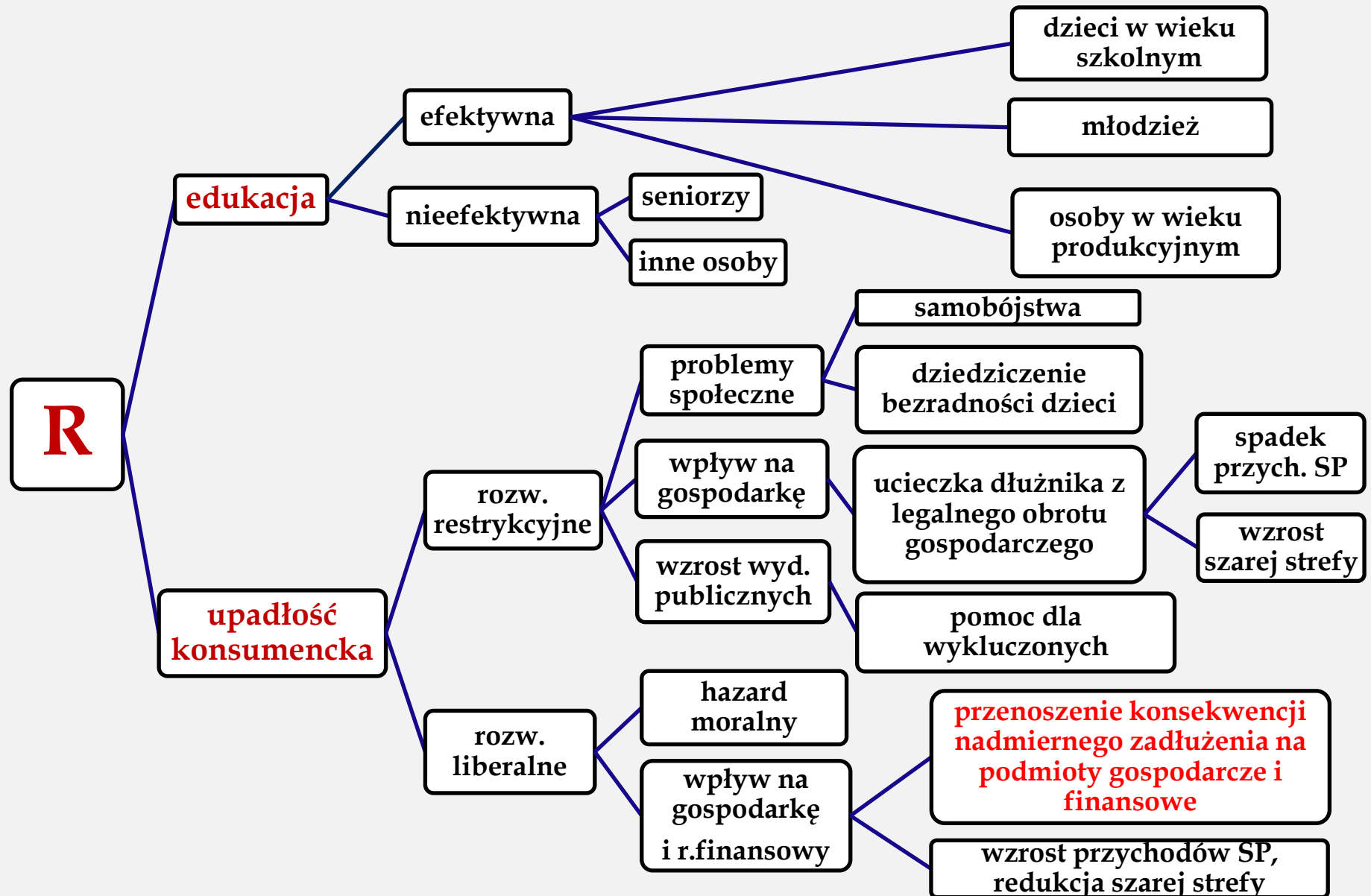
↓
świadomość finansowa

↓
odpowiedzialne zadłużanie.

UZUPEŁNIAJACE:

- upadłość konsumencka.

INKLUZJA FINANSOWA

**KONSUMENCKIE PRAWO
UPADŁOŚCIOWE W REGULACJACH
UNII EUROPEJSKIEJ**

**Rozporządzenie Rady (WE)
w sprawie postępowania upadłościowego**

UPADŁOŚĆ KONSUMENCKA – RYS HISTORYCZNY

2003

- poselski projekt *ustawy o przeciwdziałaniu niewypłacalności oraz o upadłości osoby fizycznej*

2008

- Część III, Tytuł V oraz Część I, Tytuł I *ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze*

2010

- poselski projekt *odrębnej ustawy o upadłości konsumenckiej*

2014

- *ustawa o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*

CEL REREGULACJI

- zniesienie barier w dostępie konsumentów do postępowania upadłościowego, uwzględniając przy tym słuszne interesy wierzycieli,
- osiągnięcie określonych korzyści społecznych i gospodarczych, których nie osiągnięto dotychczasowymi przepisami.

BARIERY W DOSTĘPIE DO UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ

1. wąskie przesłanki ogłoszenia upadłości, obejmujące tylko te przypadki, w których niewypłacalność powstała wskutek wyjątkowych i niezależnych od dłużnika okoliczności;
2. barierę kosztów postępowania, skutkującą oddaleniem wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzeniem postępowania w sytuacji, gdy dłużnik nie posiada majątku na pokrycie owych kosztów.
3. rygorystyczne przepisy prowadzące do umorzenia postępowania w razie niewywiązania się dłużnika z ciążących na nim obowiązków, niezależnie od istotności uchybienia i stopnia pokrzywdzenia wierzycieli.

EFEKTYWNOŚĆ STARYCH PRZEPISÓW O UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ

Od 2009 roku do I połowy 2014 roku:

- złożono 2565 wniosków,
- 102 zakończone postępowania upadłościowe.

Współczynnik „sukcesu” – 3,98%

EFEKTYWNOŚĆ NOWYCH PRZEPISÓW O UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ

Współczynnik „sukcesu” = 20%

Wariant optymistyczny - liczba składanych wniosków:

2015 rok: 750,

2016 rok: 3300,

2017 rok: 6300,

2018 rok: 9500;

Wariant realistyczny - liczba składanych wniosków:

2015 rok: 525,

2016 rok: 1800,

2017 rok: 3300

2018 rok: 4900.

UPADŁOŚĆ KONSUMENCKA

Skuteczny instrument uwalniania konsumentów od nadmiernego zadłużenia?

(w Polsce ponad 2 mln osób nadmiernie zadłużonych,
o łącznym zobowiązaniu przekraczającym 40 mld zł*)

*BIG InfoMonitor: *InfoDług Ogólnopolski raport o zaległym zadłużeniu i klientach podwyższonego ryzyka*. Warszawa 2014.

UPADŁOŚĆ KONSUMENCKA

Skuteczny instrument służący inkluzji finansowej?

Czy banki, SKOK-i, firmy pożyczkowe
będą skłonne kredytować upadłych?

- **Przekonanie o rehabilitacji dłużnika,**
- **Skrócony okres wykonania planu spłaty wierzycieli,**
- **Wpływ zapisów w bazach danych na kształtowanie wiarygodności finansowej**

(art. 105a pkt. 5 ustawy Prawo bankowe banki i BIK mogą przetwarzać informacje nt. upadłości przez 5 lat od zakończenia postępowania - umorzenia zobowiązań upadłego).

WNIOSKI

- Upadłości konsumenckiej przypisana została rola podstawowego instrumentu wspomagającego inkluzję finansową;
- Prawo do upadłości konsumenckiej powinno być rozwiązaniem uzupełniającym, skutecznym wobec tych konsumentów, dla których rozwiązania podstawowe nie są efektywne;
- Upadłość konsumencka skutecznie pomaga w uwolnieniu konsumentów od nadmiernego zadłużenia i niewypłacalności;
- Upadłość konsumencka nie jest efektywnym rozwiązaniem służącym włączeniu finansowemu;
- Odpowiedzialne zadłużanie się, będące konsekwencją edukacji finansowej, stanowi podstawowy warunek ograniczania zjawiska wykluczenia finansowego, a tym samym potrzeby włączenia finansowego konsumentów;
- Liberalizacja przepisów prawa upadłościowego w warunkach niewykształcenia w społeczeństwie skłonności do odpowiedzialnego zadłużania się może skutkować moralnym hazardem.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

KATARZYNA.KOCHANIAK@UEK.KRAKOW.PL